

Een rondje Oude Dorp Nieuwerkerk aan den IJssel

Inleiding

We beginnen in de **Zuidplaspolder** op de kruising van de Ringvaartlaan en het fietspad dat omhooggaat naar de Gele Brug en het Oude Dorp. Bij het gebouw de Woningstichting 'Ons Huis' zetten we de fietsen neer. Daar is ook straks het eindpunt van de wandeling.

Kijk onderweg goed uit voor het verkeer en loop zo weinig mogelijk op fietspad of straat.

Je gaat vandaag een wandeling maken door het 'Oude Dorp'. Tot aan de Tweede Wereldoorlog was dat niet groter dan je op het kaartje helemaal links kunt zien.

Op het rechter kaartje zie je het tegenwoordige Nieuwerkerk aan den IJssel (in het vierkant het Oude Dorp en daarboven de wijk 'Zuidplaspolder').

A. Start in de Zuidplaspolder

Nieuwerkerk heeft hooggelegen plekken (het Oude Dorp) en laaggelegen plekken (zoals de Zuidplaspolder). Waar je nu staat was het vroeger water.

Kijk nu omhoog in de richting van de **Gele Brug**. Daar begint het Oude Dorp. Deze houten ophaalbrug is een officieel monument en al meer dan 100 jaar oud.

1. Hoeveel hoogteverschil is er naar jouw idee tussen de plaats waar je nu staat en de vloer van de brug.

B. Omhoog naar het Oude Dorp

Je loopt omhoog naar het standbeeld van de **Polderjongen**. Zo zagen de dorpskinderen er ongeveer 100 jaar geleden uit. Een paar jaar geleden is het beeldje door vandalen weggehaald. Nu staat het er weer.

2. Wat doet de Polderjongen ?

Om de Zuidplaspolder ligt een ringdijk met daarin **de Ringvaart**. Via de Gele Brug steek je nu de Ringvaart over.

3. In welk jaar is deze brug gebouwd ?

4. a. Wat wil de naam Ringvaart zeggen ?

b. Waarvoor wordt de Ringvaart tegenwoordig gebruikt ?

C. De maalderij

Vanaf de brug loop je de Dorpsstraat in en daarna rechtsaf de **Kerklaan** in.

Even voorbij de kerk zie je aan je linkerhand een groot gebouw. Dit was ooit '**de Maalderij**' een groot pakhuis. Daar kochten de boeren vroeger hun veevoer. Dat werd toen nog per boot via de Ringvaart aangevoerd en in de Maalderij opgeslagen en verwerkt.

5. Wat staat er op de gevel in het vierkant met de gele tegels ?

6. Bekijk de twee grijze gevelstenen.

a. Wat is er tegenwoordig van het gebouw gemaakt en wanneer is dat gebeurd ?

b. Welk deel is er nieuw aan gebouwd ? En waar kun je dat aan zien?

7. Wat vind je ervan wanneer op zo'n manier oude gebouwen worden bewaard ?

D. Naar de Dorpskerk

Keer om en loop terug over de Kerklaan tot je bij de achterkant van de **Dorpskerk** staat. Het grootste deel van de kerk én de toren zijn gebouwd tussen 1500 en 1525. Omstreeks 1810 is de kerk met 1/3 ingekort omdat er steeds minder bewoners waren. Het achterste deel is toen opnieuw gebouwd

Zo'n halfrond achterdeel heet het **koor**. Dit is het deel van de kerk waar vroeger de priester de eredienst leidde.

8. *Het koor van oude kerken is altijd naar het oosten gericht. Waarom was dat zo ?*

9. *Waarom kun je nog zien dat het koor verschilt van de rest van het kerkgebouw ?*

10. *In 1810 is de kerk met 1/3 ingekort. Nu zitten er vier ramen in één recht zijstuk. Hoeveel zaten er voor 1810 in een recht zijstuk ?*

Loop nu de **Torenstraat** in tot je voor de toren staat. De toren heeft vijf verdiepingen tot waar de spits begint. Naast de wijzerplaat zie je de galmgaten voor de klok die in de toren hangt.

Vroeger was de brandweer vaak dichtbij de kerk gevestigd. Zo'n hoge toren was heel geschikt om de brandslangen te laten drogen.

11. *Staat de toren recht ?*

Kijk naar het grind rechts van de kerk.

12. *De grond rondom de kerk werd vroeger als kerkhof gebruikt. Waarom kun je dat hier nu nog zien ?*

E. De Dorpsstraat

Verlaat bij de kerktoren de Torenstraat en loop langs het kerkhek via een straatje naar de **Dorpsstraat**.

Ga dan linksaf en stop bij de werkplaats van schoenmaker Doornhein.

Dat is één van de oudste panden van het dorp (eerste helft 18e eeuw). Het is nog niet zolang geleden helemaal gerestaureerd.

De Dorpsstraat is een eeuwenoude straat. Dat kun je goed aan de vaak totaal verschillende **gevels** zien. Het is hier heel anders dan in een winkelcentrum waar alles er hetzelfde uitziet. Hier vind je :

- oude panden (café de Tap)
- oude verwaarloosde panden (kijk maar goed)
- oude panden die gerestaureerd zijn (werkplaats schoenmaker)
- totaal nieuwe panden die er 'modern' uitzien (de meubelzaak)
- totaal nieuwe panden die er 'ouderwets' uitzien

Van die laatste zie je hieronder een tekening en daar weer onder een foto zoals het ooit was (Je ziet die panden aan de overkant van de schoenmaker).

13. Wat vind je van deze verandering ?

14. Bij één gevel kun je zien in welk jaar deze panden zijn gebouwd. In welk jaar was dat ?

Aan dezelfde kant waar de panden staan zijn er in de Dorpsstraat **drie zijstraten**. De namen van die zijstraten (Bakkerijstraat, Smederijstraat en Ambachtswerf) verwijzen naar de winkels en bedrijven die hier vroeger gevestigd waren.

Loop nu verder westwaarts de Dorpsstraat in (dus van de Gele Brug vandaan). Vergeet niet af en toe om goed om je heen én naar boven te kijken.

Waar nu het Chinese restaurant is, was vroeger café-hotel 'De Zwaan'. Misschien heeft verderop Dorpsstraat 13 daarom een zwaan als gevelsteen.

In de zijstraatjes zijn nu bijna allemaal nieuwe huizen gebouwd. Vroeger waren hier kleine buurtjes van steegjes en binnenplaatsjes.

Hoe dat er ongeveer uitgezien moet hebben kun je nu nog zien aan de foto hiernaast (tussen Dorpsstraat 11 en 13).

F. Via de Ringsloot naar de Kerklaan

Vorbij het huis dat je op de linkerfoto ziet ga je linksaf de **Ambachtswerf** in. Loop nu verder deze straat in totdat je op het bruggetje over de **Ringsloot** staat. Hier kun je je echt voorstellen hoe landelijk het dorp vroeger was. Ook kun je hier goed zien dat het hier hoger is dan in de rest van Nieuwerkerk.

15. Waaraan kun je zien dat het bij de Ringsloot hoger is dan in de omgeving ?

Ga weer terug en na de brug direct rechtsaf. Tussen de huizen en de Ringsloot loopt een wandelpad. Dit volg je tot je bij het parkeerterrein komt. Hier stond vroeger een lagere school. Loop nu langs de heg (van coniferen) tot aan de **Kerklaan**.

Het eerste huis aan je rechterhand was in het verleden de pastorie (= woning van de dominee) van de Dorpskerk.

16. Waar wordt de oude pastorie tegenwoordig voor gebruikt ?

Loop aan deze kant van de Kerklaan verder in de richting van het station tot je aan de overkant de **Piano Workshop** ziet. Honderd jaar geleden was dat een boerderij. Boerderijen op het dorp waren toen heel gewoon.

17. Waaraan kun je zien dat de Piano Workshop vroeger een boerderij was ?

Het huis direct ernaast aan de linkerkant (nr. 45) was vroeger ook een boerderij. Maar het is ouder dan de Piano Workshop. Het is in de eerste helft van de 18^e eeuw gebouwd.

18. Waaraan kun je zien dat Kerklaan 45 ouder is dan de Piano Workshop ?

Loop nu weer terug in de richting van de Dorpskerk. Bij de nieuwgebouwde huizen (rechts naast Kerklaan 53a) heb je nog een doorkijkje naar de Zuidplaspolder.

Waar je nu loopt sta je ongeveer 1,8 meter onder Normaal Amsterdams Peil (N.A.P.). De Zuidplaspolder ligt 6,3 meter onder N.A.P.

19. Hoeveel lager dan het Oude Dorp ligt dus Zuidplaspolder ?

de

Dat was het einde van de wandeling door het Oude Dorp. We hopen dat je het leuk vond iets meer te leren van je omgeving.

© J.J.Knoester

met dank aan : dorpshistoricus den Boer, schoenmaker Doornhein en juwelier van Someren